

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2005

Úvod

Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) č. 268 zo dňa 13. apríla 2005 predkladá minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) do 31. marca 2006 vláde správu o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „zástupca“) za predchádzajúci kalendárny rok. Správa o činnosti zástupcu za kalendárny rok 2005 nadväzuje na správu za kalendárny rok 2004. Vzhľadom na uvedené, táto správa neopakuje údaje a námety, ktoré obsahovala už správa za rok 2004.

Na základe uznesenia vlády č. 543 z 13. júla 2005 bol schválený revidovaný Štatút zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „štatút“), ktorý nahradil doterajší Štatút agenta pre zastupovanie Slovenskej republiky pred Európskou komisiou pre ľudské práva a Európskym súdom pre ľudské práva, schválený uznesením vlády č. 732 z 19. júla 1994.

Uznesením č. 543 z 13. júla 2005 vláda zároveň odporučila riaditeľovi Justičnej akadémie, generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky, predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, predsedovi Ústavného súdu Slovenskej republiky a predsedom krajských súdov vymenovať stálych členov medzirezortnej komisie ako poradného a konzultačného orgánu zástupcu v súlade s čl. II. ods. 2 štatútu.

I. Činnosť zástupcu

V roku 2005 zástupca v súlade so štatútom zastupoval Slovenskú republiku v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „Súd“). V rámci uvedeného najmä;

- vypracúval oficiálne vyjadrenia k sťažnostiam podaným proti Slovenskej republike na základe podkladov od dotknutých vnútroštátnych orgánov, najmä všeobecných súdov, ako aj na základe konštantnej judikatúry k jednotlivým článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho Protokolov (ďalej len „Dohovor“);
- podával na vyžiadanie Súdu dodatočné písomné stanoviská k vyjadreniam sťažovateľov na písomné stanoviská vlády k prijateľnosti a podstate sťažnosti a odpovede na dodatočné písomné doplnenia a dokumenty sťažovateľov priebežne zasielané Súdu (Pravidlo 59 Rokovacieho poriadku) alebo podľa vývoja jednotlivých prípadov;
- vyjadroval sa na vyžiadanie Súdu k výške spravodlivého zadost'učinenia požadovaného sťažovateľmi (Pravidlo 60 Rokovacieho poriadku);
- zaujímal v súlade s článkom II. štatútu, po vyjadrení ministra, stanovisko k účelnosti uzavretia zmluvy, a k ponuke tajomníka Súdu pôsobiť vo funkcii sprostredkovateľa zmluvy po prijatí sťažnosti na preskúmanie jej obsahu (Pravidlo 62 Rokovacieho poriadku);

- vyjadroval sa k žiadostiam sťažovateľov o úhradu trov a nákladov spojených s konaním pred Súdom z prostriedkov Súdu (Pravidlo 94 Rokovacieho poriadku);
- intervenoval ako tretia strana z vlastnej iniciatívy alebo na základe žiadosti o spoluprácu podľa čl. 36 Dohovoru v sporoch vedených proti iným členským štátom Rady Európy;
- podával na vyžiadanie alebo z vlastnej iniciatívy príslušným orgánom Rady Európy informácie o vývoji právneho poriadku v Slovenskej republike v oblasti ochrany ľudských práv a slobôd;
- pravidelne sa zúčastňoval na zasadnutí Výboru delegátov ministrov Rady Európy (ďalej len „VDM“) ako aj bilaterálnych rokovaní so Sekretariátom VDM a podával správy o prijatých individuálnych ako aj všeobecných opatreniach na zamedzenie porušovania Dohovoru vnútroštátnymi orgánmi Slovenskej republiky a pripravoval podklady pre prijatie záverečných rezolúcií (Výborom ministrov Rady Európy) týkajúcich sa ukončenia sledovania výkonu rozsudku;
- predkladal Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky legislatívne námety na skvalitnenie právneho poriadku Slovenskej republiky v súvislosti v obsahom rozhodovacej činnosti Súdu.

Hlavná činnosť zástupcu bola aj v roku 2005 zameraná na prípravu oficiálnych písomných stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností proti Slovenskej republike, ktoré Súd notifikoval vláde.

V roku 2005 zástupca predložil Súdu v rámci písomného konania 86 oficiálnych stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností. Na vyžiadanie Súdu alebo z vlastnej iniciatívy vlády boli Súdu zasielané ďalšie písomné podania. V roku 2005 kancelária zástupcu evidovala 2070 prijatých a odoslaných písomností, vrátane stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností a ďalšej komunikácie so Súdom a dotknutými vnútroštátnymi orgánmi. Pri vypracovaní stanovísk sa vychádzalo z podrobnej analýzy skutkového stavu (v prípade námietky neprimeranej dĺžky konania najmä z podrobnej chronológie súdneho konania pred vnútroštátnymi súdmi), z judikatúry Súdu k namietaným článkom Dohovoru alebo dodatkových protokolov k Dohovoru aplikovateľnej na konkrétny prípad a z použiteľného vnútroštátneho práva.

Pri vypracúvaní stanovísk bol zástupca v pravidelnom pracovnom kontakte s dotknutými súdmi, orgánmi činnými v trestnom konaní, príslušnými odbormi a sekciami Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, inými štátnymi orgánmi a rezortom zahraničných vecí. Všetky časové termíny stanovené Súdom na preloženie písomných podaní boli dodržané.

Vychádzajúc z príslušných odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy zástupca zabezpečoval úlohy, ktoré súvisia s implementáciou rozsudkov Súdu v podmienkach Slovenskej republiky, najmä distribúciu slovenských prekladov rozsudkov dotknutým súdom a iným štátnym orgánom, v prípade potreby sprostredkoval styk Odboru rehabilitácii a odškodňovania Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky s úspešnými sťažovateľmi a informoval ministra o riešených otázkach, vykonal prieskum týkajúci sa úrovne vzdelávania na právnických fakultách a ďalšieho vzdelávania sudcov, prokurátorov a príslušníkov Policajného zboru v oblasti problematiky ochrany ľudských práv a kontrolného mechanizmu Dohovoru.

Spolu s predsedom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a predsedom Ústavného súdu Slovenskej republiky sa zástupca zúčastnil slávnostnej ceremónie pri príležitosti „oficiálneho otvorenia súdneho roku Európskeho súdu pre ľudské práva 2005“. Spolu s ministrom sa v rámci bilaterálnej spolupráce v otázkach zastupovania pred Súdom a Súdny dvorom Európskych spoločenstiev zúčastnil pracovnej návštevy ministerky pre európske záležitosti a ministra spravodlivosti Francúzskej republiky, návštevy kancelárie francúzskeho zástupcu v konaní pred Súdom a taktiež na stretnutí zástupcov členských štátov Rady Európy so sudcami Súdu. Zúčastnil sa na jarnom a jesennom zasadnutí Výboru expertov pre skvalitnenie mechanizmov ochrany ľudských práv (DH-PR), ktorý pôsobí v rámci Direktoriátu pre ľudské práva Rady Európy.

V roku 2005 sa zástupca ako aj pracovníci kancelárie významnou mierou podieľali na organizovaní odborných seminárov, prednášok a stretnutí so sudcami, prokurátormi, pracovníkmi štátnej správy a justičnej stráže ale aj študentmi vysokých a stredných škôl a aktívne sa zúčastňovali rôznych projektov organizovaných mimovládnyimi organizáciami a Informačnou kanceláriou Rady Európy v Bratislave, ktoré boli zamerané najmä na praktické otázky uplatňovania Dohovoru v podmienkach Slovenskej republiky v nadväznosti na rozhodnutia Súdu v sťažnostiach proti Slovenskej republike. Taktiež bola nadviazaná úzka spolupráca s Justičnou akadémiou, ktorá vyústila do prípravy projektu Systematického vzdelávania sudcov a prokurátorov v oblasti ľudských práv, v rámci ktorého by sa v horizonte niekoľkých rokov mala vyškoliť značná časť sudcov a prokurátorov v danej oblasti.

Podľa čl. II ods. 2. štatútu bola v roku 2005 vytvorená medzirezortná komisia ako poradný a konzultačný orgán, ktorý má napomáhať spolupráci zástupcu so súdmi a inými štátnymi orgánmi pri získavaní podkladov na vypracovanie stanovísk. Vzhľadom na oneskorenú nomináciu stálych členov komisia po prvý krát zasadala až 30. januára 2006.

Aj v roku 2005 boli pracovníci kancelárie v pravidelnom pracovnom styku so sudcami všeobecných súdov a informovali ich o vývoji judikatúry Súdu a taktiež sa podieľali na prekladoch rozsudkov pre potrebu Informačnej kancelárie Rady Európy a v Justičnej revue pre potreby právnej praxe publikovali slovenské preklady meritórnych rozsudkov Súdu prijatých v roku 2005.

II. Prehľad štatistických údajov

a) všeobecne

V porovnaní s rokom 2004 možno konštatovať, že počet podaných sťažností voči Slovenskej republike bol v roku 2005 takmer rovnaký **(478 sťažností v roku 2005 oproti 470 v roku 2004)**. Zároveň došlo k nárastu počtu sťažností, ktoré boli pridelené senátu na preskúmanie **(444 sťažností v roku 2005 oproti 403 v roku 2004)**.

V roku 2005 Súd v 287 prípadoch rozhodol o neprijatí sťažnosti alebo jej vyčiarknutí zo svojho zoznamu, vláde Slovenskej republiky oznámil celkovo 55 nových sťažností a 24 sťažností prijal na preskúmanie ich podstaty.

V uplynulom roku značne stúpol počet rozhodnutých prípadov vedených voči Slovenskej republike. Súd rozhodol celkovo 46 prípadov **(v roku 2004 to bolo 14 prípadov)**. Z uvedeného počtu Súd v 29 prípadoch konštatoval porušenie niektorého z článkov Dohovoru

zo strany Slovenskej republiky (v roku 2004 to bolo v 11 prípadoch), v troch prípadoch Súd sťažnosti odmietol z dôvodov neprijateľnosti, v troch prípadoch sťažnosti vyčiarkol zo zoznamu a narástol počet prípadov, v ktorých sa podarilo dosiahnuť zmier (Súd rozhodol zmierom v 11 prípadoch, zatiaľ čo v roku 2004 sa podarilo dosiahnuť len 1).

Podľa štatistických údajov Súdu (Survey of Activities 2005), vývoj vo vybavovaní sťažností týkajúcich sa Slovenskej republiky v roku 2005 bol nasledujúci:

Sťažnosti proti Slovenskej republike	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Podané sťažnosti	381	546	432	539	470	478
Sťažnosti pridelené senátu na preskúmanie	284	343	406	349	403	444
Neprijaté alebo vyčiarknuté sťažnosti	102	159	366	277	353	287
Sťažnosti oznámené vláde SR	40	12	39	9	62	55
Sťažnosti prijaté na preskúmanie ich podstaty	7	8	11	28	12	24
Rozsudky - porušenie	3	5	4	17	11	29
Rozhodnutia - zmier	3	3	3	8	1	11
Rozsudky v prospech SR	-	-	-	2	2	-
Rozhodnutia v prospech SR	1	13	17	14	5	6

Pri porovnaní s rokom 2004 došlo v uplynulom roku k nepatrnému nárastu počtu podaných sťažností, k značnému zvýšeniu počtu sťažností pridelených senátu na preskúmanie, k zvýšeniu počtu rozhodnutí prijatých v prospech Slovenskej republiky, ale k zníženiu počtu neprijatých alebo vyčiarknutých sťažností.

Ako vyplýva z predložených štatistických údajov, Súd v roku 2005 vo vzťahu k Slovenskej republike značne zintenzívil svoju rozhodovaciu aktivitu. Z celkovo 46 rozhodnutí Súd v 29 prípadoch rozhodol rozsudkom v neprospech Slovenskej republiky. Z nich 28 sa týkalo porušenia článku 6 ods. 1 Dohovoru, konkrétne práva na prejednanie veci v primeranej lehote, v jednom prípade Súd rozhodol, že Slovenská republika porušila článok 1 ods. 1 Dodatkového protokolu (ochrana majetku) a v 6 prípadoch rozhodol v prospech Slovenskej republiky.

b) rozsudky a rozhodnutia v roku 2005

V roku 2005 Súd prijal 29 rozsudkov z celkového počtu 100 rozsudkov vyhlásených od roku 1993. Pokiaľ ide o rozsudky vyhlásené v roku 2005, v 29 veciach konštatoval porušenie práv sťažovateľa v 11 rozhodnutiach vyčiarkol vec zo zoznamu vzhľadom na zmier uzavretý medzi vládou a sťažovateľom (do roku 2005 rozhodoval Súd aj vo veciach uzatvorenia zmieru rozsudkom, ale od začiatku roku 2005 už rozhoduje v týchto prípadoch rozhodnutím).

V zmysle článku 44 Dohovoru, rozsudky z roku 2005 týkajúce sa Slovenskej republiky nadobudli právoplatnosť 3 mesiace po doručení rozsudku vláde, pretože napriek tomu, že vláda v troch prípadoch (Horváthová proti Slovenskej republike, Palgutová proti Slovenskej republike a Heger proti Slovenskej republike všetky rozsudky zo 17. mája 2005) rozhodla, na základe odporúčania zástupcu, že využije - vzhľadom na povahu veci - možnosť postúpiť vec na prerokovanie Veľkej komory (17 členný senát) podľa článku 43 Dohovoru, senát piatich sudcov neprijal túto požiadavku (žiadosť o preskúmanie veci vo Veľkej komore nemá povahu riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu Komory) a predmetné sťažnosti neboli predložené na posúdenie Veľkej komore.

V roku 2005 zástupca nežiadal o výklad rozsudku (pravidlo 79 Rokovacieho poriadku Súdu) ani o revíziu rozsudku (pravidlo 80 Rokovacieho poriadku Súdu), nakoľko nenastali skutočnosti, ktoré rokovací poriadok predpokladá na využitie týchto procesných možností (odhalenie skutočnosti, ktorá by svojou povahou mala rozhodujúci vplyv a ktorá nebola Súdu známa v čase vydania rozsudku a preukázateľne nemohla byť známa žiadajúcej strane).

Rozsudky Súdu vyhlásené od 1. januára 2005 do 31. decembra 2005 - podrobnosti o jednotlivých rozsudkoch sú uvedené v prílohe.

Č	Sťažnosť	Meno	Rozsudok NU - nemajetková ujma MU – majetková ujma TN - trovy a náklady	Stav súdneho konania	Stav vykonania rozsudku
1	46845/99	Indra Zdeněk a Indrová Vanda	01.02.2005 rozsudok - porušenie 100 EUR - TN	porušenie D-6/1 právo na spravodlivý súdny proces	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
2	51545/99	Švolík Jozef	15.02.2005 rozsudok - porušenie nežiadal finančné odškodnenie	porušenie D-6/1, D-13 prieťahy, vnútroštátny prostriedok nápravy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
3	44925/98	Valová, Slezák a Slezák	01.06.2004 rozsudok – porušenie 15.02.2005 rozsudok - spravodlivé zadosťučinenie-zmier 20 000 EUR	porušenie 1P-1 spravodlivé prejednanie veci, reštitučný nárok	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
4	52555/99	Vargová Elfrída a Varga Jozef	15.02.2005 rozsudok - porušenie 4 000 EUR NU 300 EUR TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
5	51204/99	Fabišík Ján	22.03.2005 rozsudok - porušenie 4 000 EUR - NU 200 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
6	51543/99	Macková Zora	29.03.2005 rozsudok - porušenie 4 500 EUR - NU 500 EUR - TN	porušenie D-6/1, D-13 prieťahy, právo na efektívny prostriedok nápravy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
7	74456/01	Horváthová Mária	17.05.2005 rozsudok - porušenie 4 000 EUR – NU 500 EUR - TN	porušenie D-6/1 právo na spravodlivé súdne konanie	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
8	50232/99	Z.M a K.P.	17.05.2005 rozsudok - porušenie 2x 4 000 EUR – NU 500 EUR - TN	porušenie D-6/1; D-13 právo na spravodlivé súdne konanie, účinný prostriedok nápravy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
9	62194/00	Heger Marián	17.05.2005 rozsudok - porušenie 2 800 EUR – NU 100 EUR - TN	porušenie D-6/1 právo na spravodlivé súdne konanie	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku

Č	Sťažnosť	Meno	Rozsudok NU - nemajetková ujma MU – majetková ujma TN - trovy a náklady	Stav súdneho konania	Stav vykonania rozsudku
10	65998/01	Mažgútová Helena	17.05.2005 rozsudok - porušenie 4 000 EUR – NU	porušenie D-6/1 právo na spravodlivé súdne konanie	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
11	9818/02	Palgutová Mária	17.05.2005 rozsudok - porušenie 5 000 EUR – NU 500 EUR – TN	porušenie D-6/1 právo na spravodlivé súdne konanie	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
12	57237/00	Hefková Marcela	31.05.2005 rozsudok – porušenie 3 500 EUR – NU 50 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
13	69012/01	Kopecká Gabriela	31.05.2005 rozsudok - porušenie 6 000 EUR – NU	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
14	48817/99	Bzdúšek Tomáš	21.06.2005 rozsudok – porušenie nežiadal finančné odškodnenie	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
15	56195/00	Krumpel Ondrej a Krumpelová Anna	05.07.2005 rozsudok - porušenie 10 000 EUR – NU	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
16	77706/01	Šimková Soňa	27.09.2005 rozsudok – porušenie 5 400 EUR – NU 600 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy, účinný prostriedok nápravy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
17	77708/01	Šimková Adriana	27.09.2005 rozsudok – porušenie 4 000 EUR – NU 500 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy, účinný prostriedok nápravy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
18	38144/02	Cibulková Dagmar	11.10.2005 rozsudok – porušenie 3 000 EUR – NU 50 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
19	69955/01	Široký Jiří	18.10.2005 rozsudok - porušenie 9 000 EUR – NU 700 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
20	46844/99	Bíro Dušan	08.11.2005 rozsudok – porušenie 10 000 EUR – NU 300 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy, právo na spravodlivé súdne konanie	Rozsudok nie je právoplatný
21	54797/00	H.F.	08.11.2005 rozsudok - porušenie 5 000 EUR – NU 1 000 EUR- TN	porušenie D-6/1 právo na spravodlivé súdne konanie	Dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom rozsudku
22	58707/00	Poláček Peter	15.11.2005 rozsudok – porušenie 2 400 EUR – NU	porušenie D-6/1 prieťahy	Rozsudok nie je právoplatný
23	52443/99	L.R.	29.11.2005 rozsudok - porušenie 8 000 EUR – NU 300 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Rozsudok nie je právoplatný
24	68561/01	Mikolaj Rudolf a Mikolajová Anna	29.11.2005 rozsudok – porušenie 2 400 EUR – NU 10 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Rozsudok nie je právoplatný
25	53363/99	Vanek Richard	29.11.2005 rozsudok - porušenie 4 700 EUR – NU 700 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Rozsudok nie je právoplatný
26	65575/01	Hornáček Štefan	06.12.2005 rozsudok – porušenie 2 000 EUR – NU 360 EUR - TN	porušenie D-6/1 právo na prístup k súdu	Rozsudok nie je právoplatný
27	64001/00	Mikulová Eva	06.12.2005 rozsudok – porušenie 4 000 EUR – NU 285 EUR - TN	porušenie D-6/1 právo na prístup k súdu	Rozsudok nie je právoplatný

Č	Sťažnosť	Meno	Rozsudok NU - nemajetková ujma MU – majetková ujma TN - trovy a náklady	Stav súdneho konania	Stav vykonania rozsudku
28	3661/04	Gábriška Stanislav	06.12.2005 rozsudok - porušenie 3 800 EUR – NU 1 200 EUR - TN	porušenie D-6/1 prieťahy	Rozsudok nie je právoplatný
29	67035/01	Vujčík Anton	06.12.2005 rozsudok – porušenie 4 500 EUR – NU	porušenie D-6/1 prieťahy	Rozsudok nie je právoplatný

Ku koncu roku 2005 Súd skúmal prijateľnosť a podstatu spolu v 51 prípadoch. Približne od októbra roku 2004 Súd pri notifikácii sťažností už postupuje takmer výlučne podľa pravidla 54A Rokovacieho poriadku a vyžaduje od vlády vyjadrenia nielen k prijateľnosti, ale zároveň aj k podstate sťažnosti, čím sa vypracovávanie oficiálnych stanovísk kanceláriou stalo komplikovanejšie a náročnejšie.

Táto prax sa stane pravidlom po ratifikácii Protokolu č. 14 k Dohovoru, ktorým sa zavádza viacero nových procesných inštitútov, v dôsledku ktorých by sa malo rozhodovanie Súdu urýchliť a zefektívniť. Dá sa predpokladať, že množstvo notifikovaných sťažností v dôsledku toho ešte vzrastie.

III. Súdne konanie

a) sťažnosti proti Slovenskej republike

Od roku 1993 Súd notifikoval vládě spolu 269 sťažností (stav k 24. februáru 2006) z toho 12 už v roku 2006.

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad notifikácie uvedených 269 sťažností v jednotlivých rokoch, ako aj o počte základných písomných stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností vypracovaných vládou na vyžiadanie Súdu:

269 sťažností proti SR	Notifikácia sťažnosti	Stanoviská vlády
1992		
1993		
1994	1	1
1995	5	2
1996	8	13
1997	2	6
1998	6	11
1999	16	13
2000	42	42
2001	12	32
2002	39	47
2003	9	32
2004	62	36
2005	55	86
2006	12	14

Z prehľadu vyplýva, že v roku 2005 došlo k miernemu poklesu počtu notifikovaných nových sťažností vládě oproti roku 2004, avšak zároveň značne stúplo množstvo stanovísk,

ktoré kancelária vypracovala na vyžiadanie Súdu. Kým v roku 2004 Kancelária vypracovala celkovo 36 stanovísk k prijateľnosti a podstate prejednávanych sťažností, v roku 2005 to bol viac ako dvojnásobok t. j. 86 stanovísk. Uvedená skutočnosť sa v priebehu roku 2005 a hlavne začiatkom roku 2006 odrazila na značnej preťaženosti kancelárie, z čoho vyplýva opätovná potreba jej personálneho posilnenia, nakoľko vzhľadom na počet sťažností pridelených senátu na preskúmanie od roku 2000 sa dá očakávať ďalší nárast agendy. V tejto súvislosti zástupca vysoko oceňuje ústretový postoj ministra spravodlivosti.

Stav vybavovania jednotlivých vecí je nasledujúci (stav k 24. februáru 2006):

269 sťažností proti Slovenskej republike	1996	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Spolu
Skončené veci	3	3	5	5	19	17	17	11	33		113
VM RE – prebieha dohľad nad výkonom rozsudku alebo rozhodnutia o uzavretí zmieru				1	2	3	6	9	31		52
Rozsudok ešte nenadobudol právoplatnosť									9	5	14
Skúmanie prijateľnosti a podstaty sťažnosti					1	2	1	23	51	12	90
S p o l u	3	3	5	6	22	22	24	43	124	17	269

Z prehľadu vyplýva, že ku koncu roku 2005 bolo skončených 33 vecí z celkového počtu 113 doteraz skončených vecí; Výbor ministrov Rady Európy dohliadal nad výkonom 31 rozsudkov Súdu z celkového počtu 52 rozsudkov; 14 rozsudkov zatiaľ nenadobudlo právoplatnosť (9 je z roku 2005 a 5 z roku 2006).

Nové sťažnosti v roku 2005

V roku 2005 **Súd notifikoval vláde 55 nových sťažností**. Všetky sťažnosti patria do kategórie individuálnych sťažností v zmysle článku 34 Dohovoru. V roku 2005 nebola podaná proti Slovenskej republike žiadna medzištátna sťažnosť podľa článku 33 Dohovoru a ani Slovenská republika nepodala takúto sťažnosť proti inému zmluvnému štátu Dohovoru.

Opätovne značná časť notifikovaných sťažností sa týka námietky porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), najmä v súvislosti s namietanou neprimeranou dĺžkou súdnych konaní a takmer vždy aj v súvislosti s námietkou porušenia čl. 13 Dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy). Stále častejšie sa však objavujú sťažnosti na porušenie čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť – dĺžka a zákonnosť väzby), v niekoľkých prípadoch sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv podľa čl. 8 Dohovoru (právo na súkromie a rodinný život), ďalej porušenie čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (ochrana majetku) a tiež čl. 10 (sloboda prejavu).

Vzhľadom na vysoký počet sťažností sa v prílohe uvádza len zoznam sťažností bez stručnej charakteristiky.

b) otvorené veci

Vláda eviduje spolu 156 otvorených vecí, ktoré sa nachádzajú v rôznych štádiách vybavovania. V 52 prípadoch Výbor ministrov Rady Európy dohliada nad výkonom právoplatných rozsudkov alebo rozhodnutí o uzavretí zmieru prijatých vo vzťahu

k Slovenskej republike; v 14 veciach rozsudok Súdu ešte nenadobudol právoplatnosť; v 90 veciach Súd skúma podstatu a podmienky prijateľnosti sťažnosti.

c) skončené veci

Neprijaté sťažnosti

Neprijaté sťažnosti od 1. januára 2005 do 31. decembra 2005 (po notifikácii)

Č	Sťažnosť	Meno	Stav súdneho konania Článok Dohovoru Vec	Stav
1	27556/04	F.	neprijatá – sťažnosť podaná po lehote D-6/1, D-8 právo na prístup k súdu, právo na súkromný a rodinný život	Skončená 2005 rozhodnutie – 18.10.2005
2	64032/00	Marcela Chlebovičová	neprijatá - zjavne nepodložená D-6/1, D-13 prieťahy v konaní o výživné	Skončená 2005 rozhodnutie – 08.11.2005
3	54811/00	Marta Veselá a Tobiaš Loyka	neprijatá – ratione personae D-6/1 prieťahy, reštitučné konanie	Skončená 2005 rozhodnutie - 13.12.2005

Vzhľadom na prax Súdu je možné uviesť len presný počet sťažností (287), o ktorých Súd rozhodol ako o neprijateľných ešte predtým, ako tieto boli notifikované vláde. (viď tabuľka na str. 4)

V oficiálnych štatistikách Súdu sa uverejňujú z rozhodnutí prijatých pred ich notifikáciou vláde členského štátu len tie, ktoré sú zaujímavé z hľadiska obsahu resp. rozhodovacej praxe Súdu. Vo vzťahu k Slovenskej republike to bolo v roku 2005 celkom 34 rozhodnutí, v ktorých Súd rozhodol o neprijateľnosti sťažnosti pre jej neopodstatnenosť (11), o čiastočnej neprijateľnosti (8), resp. o vyčiarknutí zo zoznamu sťažností po ich notifikácii a zaslaní oficiálneho stanoviska vlády (v 15 prípadoch z dôvodu nesplnenia niektorej z podmienok podľa čl. 37 Dohovoru).

Všetky tieto rozhodnutia je možné považovať za rozhodnutia prijaté v prospech Slovenskej republiky.

Rozsudky Súdu, ktoré ešte nenadobudli právoplatnosť

K 1. marcu 2005 Súd v 14 veciach skončil svoje konanie avšak jeho rozsudok ešte nenadobudol právoplatnosť podľa článku 44 Dohovoru. Ide o 9 rozsudkov Súdu prijatých v roku 2005 a 5 rozsudkov prijatých v roku 2006. Vo všetkých prípadoch ešte neuplynula trojmesačná lehota, v ktorej môže ktorákoľvek strana v spore požiadať o nové preskúmanie rozsudku vo Veľkej komore (článok 43 Dohovoru).

V prípade rozsudku Ľ. R. proti Slovenskej republike (z 29. novembra 2005) a Vujčík proti Slovenskej republike (z 13. decembra 2005) vláda požiadala o predloženie vecí Veľkej komore, nakoľko podľa jej názoru sa jedná o prípady, ktoré nastoľujú závažné otázky týkajúce sa výkladu alebo aplikácie Dohovoru, resp. závažné otázky všeobecného významu, v prípade rozsudku Bíro proti Slovenskej republike (z 8. novembra 2005) požiadal o predloženie veci Veľkej komore sťažovateľ (podľa čl. 43 ods. 1 Dohovoru) a všetky tri veci sú v štádiu rozhodovania o prijatí pred porotou piatich sudcov (podľa čl. 43 ods. 2 Dohovoru).

d) dohľad Výboru ministrov Rady Európy nad výkonom právoplatných rozsudkov Súdu

V roku 2005 Výbor ministrov Rady Európy prijal celkom 26 záverečných rezolúcií o skončení dohľadu nad vykonávaním rozsudkov.

Na 914. zasadnutí dňa 23. februára 2005 prijal Rezolúciu ResDH(2005)10 týkajúcu sa celkom 6 sťažností na neprimeranú dĺžku súdneho konania č. 38794/97 J.K., 41783/98 Polovka, 45126/98 Lóška, 46843/99 Remšiková, 62171/01 Lancz a 65640/01 Rotrekl proti Slovenskej republike.

Na 933. zasadnutí dňa 18. júla 2005 prijal Rezolúciu ResDH(2005)82 týkajúcu sa sťažnosti č. 41384/98 Varga proti Slovenskej republike a Rezolúciu ResDH(2005)67 týkajúcu sa 19 sťažností č. 34753/97 Jóri, 39752/98 Matoušková, 40058/98 Gajdúšek, 40345/98 Stančiak, 44965/98 Molnárová a Kochanová, 47804/99 Havala, 48672/99 Nemec a iní, 51559/99 Jamriška, 51646/99 Tomková, 53372/99 D.K., 54809/00 Sabol a Sabolová, 54996/00 Chovančík, 53376/99 Beňačková, 57983/00 Slovák, 58172/00 Záborský a a Šmáriková, 62175/00 Trenčianský, 66142/01 Číž, 69145/01 Sika a 72022/01 Bóna proti Slovenskej republike.

V súvislosti s výkonom rozsudkov Výbor ministrov Rady Európy sleduje, či:

- Slovenská republika vyplatila sťažovateľovi Súdom priznané spravodlivé zadost'učinenie, vrátane úroku z omeškania podľa povahy veci;
- boli prijaté - ak je to potrebné, berúc do úvahy voľnosť Slovenskej republiky zvoliť si prostriedky - opatrenia nevyhnutné na splnenie rozsudku;
- boli prijaté osobitné opatrenia na to, aby sa skončilo porušovanie Dohovoru a aby sa, pokiaľ je to možné, obnovila situácia, v ktorej sa strana nachádzala pred porušením Dohovoru;
- boli prijaté všeobecné opatrenia, ktorých cieľom je zabrániť vzniku konštatovaným porušeniam, alebo opatrenia na ukončenie skončenie prebiehajúcich porušení.

Výbor ministrov Rady Európy je oprávnený posúdiť akékoľvek podanie poškodenej strany týkajúce sa vyplatenia spravodlivého zadost'učinenia alebo prijatia osobitných opatrení a môže sa teda zaoberať podaniami sťažovateľov, ktorí namietajú, že zistenie porušenia zo strany Súdu nevedlo k primeranej náprave na vnútroštátnej úrovni.

Počas dohľadu nad výkonom rozsudku, Výbor ministrov Rady Európy prijíma predbežné rezolúcie, najmä na to, aby získal informácie o pokroku vo výkone rozsudku v Slovenskej republike, alebo ak je to vhodné, aby vyjadril znepokojenie a/alebo urobil príslušné návrhy ohľadom tohto výkonu. Potom ako sa Výbor ministrov Rady Európy presvedčí, že Slovenská republika prijala všetky nevyhnutné opatrenia na splnenie rozsudku, prijme záverečnú rezolúciu, v ktorej konštatuje, že jeho funkcie podľa čl. 46 ods. 2 Dohovoru boli vykonané.

Od apríla 2004 sa zasadnutí VDM pravidelne zúčastňovali pracovníci kancelárie. Ich úlohou bolo predovšetkým podávať správy o stave jednotlivých vecí dozorovaných VDM, vysvetľovať kroky, ktoré Slovenská republika uskutočnila na odstránenie príčin porušovania Dohovoru tak v rovine legislatívnej, všeobecnej ako aj individuálnej, ale tiež aj získavať poznatky z praxe ostatných členských štátov a na ich základe iniciovať legislatívne zmeny v danej oblasti.

Sledovanie rozhodovacej činnosti Súdu voči ostatným členským štátom je veľmi dôležité, pretože napriek skutočnosti, že rozsudky Súdu sú záväzné „*inter partes*“, v zmysle

čl. 1 a čl. 52 Dohovoru majú členské štáty v súlade s vyvíjajúcou sa judikatúrou Súdu všeobecnú povinnosť rešpektovať a aplikovať Dohovor. Rešpektovaním tzv. „interpretačnej právoplatnosti“ rozsudkov Súdu a uskutočňovaním primeraných legislatívnych opatrení na ich základe môže Slovenská republika predchádzať riziku odsúdenia v podobných prípadoch. (jeden z posledných prípadov je rozsudok Veľkej komory vo veci Hirst proti Spojenému kráľovstvu zo dňa 6. októbra 2005, v súvislosti s ktorým zástupca signalizoval príslušným orgánom prípadnú nevyhnutnosť zmeny príslušnej legislatívy).

Uvedený spôsob argumentácie a získavania informácií priamo vo VDM sa ukázal ako veľmi pozitívny.

e) intervencie Slovenskej republiky ako tretej strany

Podľa čl. 36 Dohovoru a Pravidla 61 Rokovacieho poriadku (Intervencia tretej strany), vo všetkých sporoch pred Komorou alebo Veľkou komorou má Vysoká zmluvná strana, ktorej občanom je sťažovateľ, právo predložiť písomné stanovisko a zúčastniť sa na ústnom konaní. Predseda Súdu môže v záujme riadneho chodu spravodlivosti vyzvať ktorúkoľvek Vysokú zmluvnú stranu, ktorá nie je účastníkom konania, alebo ktorúkoľvek dotknutú osobu, ktorá nie je sťažovateľom, aby predložili písomné stanovisko alebo sa zúčastnili na ústnom konaní.

V roku 2005 vláda toto právo využila vo viacerých prípadoch. V prípade Sejdivič proti Taliansku, ktorý sa týkal porušenia čl. 6 Dohovoru, konkrétne možnosti predniesť svoju obhajobu pred súdom v prípade odsúdenia v trestnom konaní *in absentia*, intervenovala na strane Talianska, z dôvodu podobnej právnej úpravy.

V prípade SCORDINO proti Taliansku (intervencia na strane Talianska), ktorý sa týkal otázky výšky primeraného zadosťučinenia v prípade porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, zastala vláda názor, že je nielen v záujme Slovenskej republiky, ale všetkých zmluvných strán Dohovoru, ktoré sú v zmysle článku 13 Dohovoru povinné vytvoriť účinný prostriedok nápravy k prietahom v konaní, aby Súd jasne sformuloval odpoveď na otázky na základe akých kritérií Súd stanovuje výšku nemajetkovej ujmy za porušenie práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote a do akej miery je oprávnený posudzovať a nahrádzať voľnú úvahu vnútroštátneho súdu pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy za prietahy v konaní.

Podobne v prípadoch APICELLA, COCCHIARELLA, MOSTACCIUOLO (1) MOSTACCIUOLO (2), MUSCI, RICCARDI PIZZATI, PROCACCINI, ZULLO proti Taliansku (intervencia na strane Talianska) vláda žiadala, aby Súd odpovedal na otázku určenia pravidiel výpočtu súm týkajúcich sa výšky nemajetkovej ujmy za porušenie práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote.

V prípade RAMZY proti Holandsku, ktorý sa týkal zmeny konštantnej judikatúry Súdu vo veciach vyhostenia cudzincov podozrivých z účasti na príprave teroristických útokov, intervenovala spolu s viacerými členskými štátmi na strane Holandska.

Hlavným zmyslom takejto účasti na rozhodovacej činnosti Súdu je prispieť k riešeniu otázok, ktoré sa priamo dotýkajú, resp. v budúcnosti môžu dotýkať aj sťažností proti Slovenskej republike a zároveň poskytnúť Súdu viac informácií k prejednávanej problematike.

f) výkon rozsudkov Súdu v roku 2005

Aj v roku 2005 boli finančné sumy, ktoré pôvodne požadovali jednotliví sťažovatelia mimoriadne vysoké (asi 90 641 898 Sk).

S prihliadnutím na vyjadrenia vlády a vlastnú judikatúru v uvedenej oblasti Súd priznal sťažovateľom celkovo sumu 4 582 273 Sk.

Z priznanej celkovej sumy čiastky vynaložila Slovenská republika na dosiahnuté zmiery 2 415 615 Sk.

Finančné sumy priznané Súdom pri zistení porušenia alebo navrhnuté pri sprostredkovaní zmiery zodpovedajú princípu rovnosti a praxi Súdu, ktorá na rozdiel od minulosti v súčasnosti stavia Slovenskú republiku na porovnateľnú úroveň so zakladajúcimi štátmi Rady Európy.

V roku 2005 vláda priebežne informovala cestou kancelárie zástupcu a prostredníctvom Stálej misie Slovenskej republiky pri Rade Európy Výbor ministrov Rady Európy o plnení rozsudkov a to vo forme „Informácie predloženej v rámci sledovania výkonu rozsudkov vo Výbore ministrov Rady Európy, najmä:

- o preklade rozsudkov Súdu v odbornom právnickom časopise Justičná revue, v ktorých Súd zistil porušenie práv sťažovateľov. Odborné preklady vyhotovila kancelária zástupcu a Sekcia medzinárodného a európskeho práva;
- o aktuálnych legislatívnych zmenách.

V súvislosti s implementáciou rezolúcií a odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy zástupca predložil podrobné správy o implementácii odporúčaní č. Rec(2000)2 O obnove resp. opätovnom otvorení niektorých prípadov na vnútroštátnej úrovni v dôsledku rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva, Rec(2002)13 O uverejňovaní a rozširovaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v členských štátoch, Rec(2004)4 O Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v univerzitnom vzdelávaní a odbornej výučbe, Rec(2004)5 O overovaní súladu návrhov zákonov, existujúcich právnych predpisov a správnej praxe so základnými princípmi zakotvenými v Dohovore a Rec(2004)6 O zdokonaľovaní vnútroštátnych prostriedkov nápravy, do vnútroštátneho právneho poriadku.

IV. Závery

Aj v roku 2005 zástupca Slovenskej republiky pred Súdom priebežne plnil úlohy, ktoré pre Slovenskú republiku vyplývajú zo štatútu, z Rokovacieho poriadku Súdu a z príslušných uznesení vlády. V súčasnosti pracuje v kancelárii 7 pracovníkov, ktorí disponujú kvalitným technickým vybavením a uvažuje sa o rozšírení tohto počtu vzhľadom na stúpanie náročnosti a počtu notifikovaných sťažností ako aj očakávanú zmenu v organizácii práce Súdu, urýchlenie a zefektívnenie jeho rozhodovacej činnosti, v dôsledku ukončenia ratifikačného procesu Protokolu č. 14 Dohovoru.

Tak ako v predchádzajúcom období aj v roku 2005 občania Slovenskej republiky podávali na Súd sťažnosti, ktoré najčastejšie súviseli s porušovaním článku 6 Dohovoru a osobitne najmä prípady porušenia práva na prejednanie vecí v primeranej lehote pred vnútroštátnymi súdmi. Právne stanoviská vlády v uvedených veciach vychádzali z konštantnej judikatúry Súdu k článkom Dohovoru, ktorých porušenie namietal sťažovateľ.

V snahe znížiť počet podobných sťažností Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky z iniciatívy zástupcu pokračovalo v zavedenej praxi informovania predsedov

všetkých krajských súdov o jednotlivých prípadoch, v ktorých Súd rozhodol o sťažnosti proti Slovenskej republike a pravidelne zasiela aj predsedovi dotknutého súdu každý rozsudok Súdu so žiadosťou o informáciu, aké kroky súd podnikne, aby nedošlo k opakovaniu podobnej situácie. Užitočnými v tomto smere sa ukázali aj odborné semináre a prednášky organizované pracovníkmi kancelárie v spolupráci s Justičnou akadémiou a Informačnou kanceláriou Rady Európy v Bratislave pre sudcov rôznych stupňov súdov, uverejňovanie všetkých publikovaných rozhodnutí proti Slovenskej republike v slovenskom preklade v Justičnej revue a podobne.

Aj v roku 2005 sa preukázala čiastočná efektívnosť čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky ako dostupného vnútroštátneho prostriedku nápravy, ktorý je nevyhnutné vyčerpať pred podaním sťažnosti na Súd resp. po podaní sťažnosti v Štrasburgu, ak sa vnútroštátne konanie neskončilo do 1. januára 2002 pre pretrvávajúce prieťahy v konaní.

Avšak v tejto súvislosti je alarmujúcou tá skutočnosť, že v dôsledku pretrvávajúcich rozdielov medzi nejednotnou rozhodovacou praxou Ústavného súdu Slovenskej republiky a judikatúrou Súdu, najmä pokiaľ ide o porušenie práva na prejednanie veci pred vnútroštátnymi súdmi v primeranej lehote, dochádza k situácii, kedy Súd fakticky prestáva vo svojich rozhodnutiach akceptovať čl. 127 ústavy ako efektívny vnútroštátny prostriedok nápravy, ktorý je sťažovateľ povinný vyčerpať pred tým, ako sa obráti so svojou sťažnosťou na Súd (viď *inter alia* rozsudok vo veci L. R. proti Slovenskej republike z 29. novembra 2005). V dôsledku toho narastá počet úspešných sťažovateľov v konaní pred Súdom a tým dochádza aj k značnému nárastu výšky vyplatených súm z dôvodu priznanej nemajetkovej ujmy.

Ostatné rozhodnutia tohto charakteru viedli zástupcu k tomu, že žiadal o predloženie veci na Veľkú komoru (viď bod I. druhý odsek), avšak zatiaľ neúspešne. Otvorené zostávajú prípady Vujčík proti Slovenskej republike, rozsudok z 13. decembra 2005 a už spomínaný L. R. proti Slovenskej republike, rozsudok z 29. novembra 2005, v ktorých päťčlenný senát zatiaľ o žiadostiach nerozhodol.

Pozitívne je potrebné vnímať tú skutočnosť, že tak v rozhodnutiach ústavného ako aj všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu, v ktorých sa súdy musia vysporiadať aj s otázkou prípadného zásahu do práv chránených Dohovorom, sa čoraz častejšie objavujú odôvodnenia kompatibilné s judikatúrou Súdu.

V roku 2005 bol prijatý nový štatút, ktorý reagoval na zmeny v organizácii a štruktúre Súdu a s nimi súvisiace nevyhnutné opatrenia, ktoré bolo potrebné prijať na vnútroštátnej úrovni. Novým inštitútom zakotveným v štatúte je medzirezortná komisia, ktorá bola vytvorená ako poradný orgán zástupcu.

V súvislosti s vykonávaním rozsudkov Súdu, kancelária zástupcu pokračovala v pravidelnej osobnej účasti pracovníkov na zasadnutiach VDM, iniciovala viaceré legislatívne zmeny súvisiace s implementáciou vyššie uvedených odporúčaní (viď bod VI, posledný odsek). Konkrétne novela Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku týkajúca sa inštitútov obnovy konania, rozšírenie možností odškodňovania obetí trestných činov a poškodených v rámci adhézneho konania či oslobodenie navrhovateľa od súdnych poplatkov v konaniach o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom a pripomienkovala celý rad legislatívnych návrhov.

Naznačený legislatívny vývoj vo významnej miere prispeje nielen k skráteniu dohľadu Výboru ministrov Rady Európy nad právoplatnými rozsudkami prijatými proti Slovenskej republike a ich definitívnemu vyčiarknutiu zo zoznamu sťažností, ale umožní tiež odstrániť niektoré negatívne následky rozhodnutí, ktoré podľa konštatovania Súdu prijali orgány Slovenskej republiky v rozpore s obsahom Dohovoru a tým prispeje k posilneniu medzinárodného postavenia Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu.